

שולחן ערוך אבן העזר (סי' קצ"ב)	משיבת נפש	משנה ברורה ה"ה	ליקוטי הלכות ה"ב	ליקוטי מוה"ר"ב ה"ב	יום לחדוש	יום
סו, סח,	רצג-רצד	חורה	קוב	יד:	ג'	שבת
טז, ע,	רצה-רצו	קלג.	קיג	טז.	ד'	א
עב,	רצז-רצח	קלג:	קיד	טז:	ה'	ב
עד,	רצט - ש	קלד.	קטז	טז.	ו'	ג
עו,	שא - שב	קלד:	קטז	טז:	ז'	ד
עז,	שג - דש	קלה.	קיו	יז.	ח'	ה
עט, פ,	שה - שו	חורה	קיה	יז:	ט'	ו

בקרני אורה

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

236 | פרשת נח | ג' חשוון תשפ"ב

דבר המערכת

בשבוע העבר זכו 'חבורות הבחורים' דקהילתנו להתאחד ולהתחדש לקראת זמן החורף הבעל"ט, כאשר יצאו יחדיו לצפונה של ארץ ישראל להשתטח על קברי הצדיקים בגליל, ובהמשך על ציונו הקדוש של רשב"י זי"ע, להעתיך בתפילה על הצלחת ה'זמן'. בהיותם על קברו של רבי אלעזר בן ערך התעוררו על חובת התפילה, ושהיא עיקר העצה להינצל מכל פגעי הזמן וקבלת אור דעת הצדיק, ולאחר התפילה מעומק הלב על ציוני הצדיקים שם ובמיוון התאספו בעיר 'צפת', שם נשמעו ברוב קשב דברי משפיעי החבורות על היות החבורות עיקר גדול בהמשכת השארתו של רבינו הקדוש שהזהירנו קודם הסתלקותו 'רק תחזיקו עצמכם יחד'. בהמשך התעוררו מאד על חובת ההתבדלות מרוח הרחוב ושפלות החן של שקר שבו, ועל חובת ההתחדשות בחיפוש הצדיק, ועל כך שחובתנו ללחום לזכור יקרת ערכנו מול עמלק המקרר ומעלים ונלחם בכל עוז בלבו של כל אחד נגד ראש בני ישראל.

בריקודים מרוממים הודו ושבחו לה' על גודל זכיינתו להסתופף בחצרות בית ה' בצל הצדיק ועל זכיינתו בפרטיות להיות על 'ראש השנה שלו', מתוך תקווה שתחל שנה וברכותיה בשמחה ובטוב לבב, להוסיף ולהתעלות בקודש.

כלל החבורות זכו בתחילת חג הסוכות להתחיל את הלימוד המשותף בספר הקדוש 'משיבת נפש', הלא הוא מעייני ההתחזקות המופלא המשבץ בשבעה משיבי טעם את לב כל אחד להכיר באהבת ה' אליו בכל מצב, והמפיח רוח חיים ושמחה בכל עת בכל מקום ובכל מציאות שהיא. לימוד זה בודאי יוסיף להתאחדותנו סביב נקודת הצדיק, וכפי שהובטחנו מפה קדשו של רבינו הקדוש: 'שאפילו אותם האנשים הרחוקים מן הקדושה מאד רח"ל אם יעשו להם חוק קבוע וחיוב חזק ללימוד בכל יום ויום כך וכך יהיה איך שיהיה, בודאי יזכו לצאת ממצודתם הרעה על ידי התורה, כי כח התורה גדול מאד' (שיחות הר"י, טו).

העורכים

פניני אור

אמרות טהורות מרבינו'ק ותלמידיו

רבנו אָמר: "יעדער זאך וואס איז פארטשעפעט אין גשמייות זאךך מען מצמצם זיין" - "כל דבר שפרוץ בגשמייות, צריכיך לצמצם ולקצר".

(שיח שרפי קודש)

מקנה ישראל ה'

מכסים ומצילים מפגם הקדושה ומטהרים מכל הפגמים (אוצר היראה, מקוה י. ע"פ ליקוטי הלכות, מליחה א).

מוהרנ"ת מוסיף יסוד עצום במהות הטבילה במקוה:

כל הטומאות והתאוות והעוונות נמשכים מכפירה ח"ו, אם האמונה היתה ברורה שה' משגיח בעולמו לא היתה שום אפשרות של הליכה נגד רצונו, אך החיים בעולם הזה גורמת שבמסתרי הלב נפגמת בהירות אמונה זו ועל ידי זה באים חליה לידי חטא. "כי בזה העולם מתגבר הטעות של חכמת הטבע שמשם באים כל הצרות והטומאות" (ליקוטי הלכות, נטילת ידים שחרי"ב ב, ג). דבר זה גם מביא בעקבותיו את כל הצרות הגשמיות חלילה; כאשר אמונת ההשגחה נפגמת, הרי זה גורם שגם מן השמים יעלימו עין מלהשגיח ולגונן ולהציל כראוי חלילה. אולם, "על ידי שנכנסים למקוה וסותמים העינים מחיזו דהאי עלמא [= מהסתכלות של עולם הזה] ונתעלם ונתכסה שם בתוך מימי המקוה, שהם בחינת מימי הדעת, בחינת בינה, עלמא דאתי, שהוא בחינת מקוה כידוע, על ידי זה הוא נכלל בתוך בחינת הדעת האמת של בחינת השגחה, לידע שהכל בהשגחתו יתברך לבד, שהוא בחינת הדעת של עלמא דאתי, שאז יתגלה השגחתו יתברך בעולם ויתבטל הטבע לגמרי, ועל ידי זה ממשיך השגחה ועל ידי זה בא לו ישועה לכל מה שצריך, בבחינת מקוה ישראל ה' מושיעו בעת צרה" (ש).

הבא לטבול צריך לשום לב למהות הטבילה ולומר לעצמו: 'טבילה זו אני רוצה להתנתק מכל צורת ההסתכלות שלי על כל המאורעות הנעשים סביבי. לא עוד תלות בשום מקרה ובשום דבר טבעי אלא להתחדש באמונה הטהורה כפי שתתגלה לעתיד, שרק השג"ת הוא החיות היחידה בכל הבריאה ואין עוד מלבדו'. על הטובל לכסוף ולהשתוקק לקבל עתה את הדעת האמיתית בבהירות האמונה הפשוטה שמולידה יראה וקבלת עול מחודשת, וזוהי שגורמת להתמתקת כל הדינים ולהרחקת היצר הרע והטומאה שגולדים מהעלמת האמונה ח"ו.

לסיים, יש לזכור:

גם אם רואים שהטבילה לא הביאה עדיין לידי טהרה בפעם אחת, יש להתעקש ולאחוז בהנהגת קדושה זו בעקשנות, ליחל בעת הטבילה ולחזור ולייחל, עד שלכסוף יתגלה מעייני הטהרה שבו. וכפי שאמר מוהרנ"ת סמוך להסתלקותו על גודל הזהירות בטבילת מקוה תמיד: "כשנזהרים בטבילת מקוה תקווננו חזקה שיתתקן כל מה שעובר על האדם" כי "מי שיהיה חזק בטבילת מקוה תמיד יהיה איך שיהיה, בודאי יתקן הכל" (כוכבי אור, אנשי מוהר"י, ז, לז). בהוסיפו על כך סימוכין נפלאים: למילה 'מקוה' יש שני משמעויות, אחת מלשון תקוה, והשניה מלשון מקוה מים, ושני המשמעויות מכוונים לדבר אחד, "שכשיהיה נזהרים בטבילת מקוה מים על ידי זה יש תקוה שיהיה הכל נכון ויתתקן כל מה שעבר עליו" (ש).

'מבול' מקיף אותו, ברוחניות וגם בגשמיות, מכל צד אפשרי הוא מוקף ומסובב בחושך ואפילה, צר לו מיצרו המטמא אותו ומחטיאו ר"ל, מר לו מפרנסתו הדחוקה והמעיקה, ואם לא די בכך נוספה לו מועקה מביתו, 'היא' מנגדת לו על כל צעד ושעל, מחלוקת וכעסים ממלאים את חלל הבית. הוא גם לא מרגיש טוב בגופו, וזה מוסיף להכביד על כל המשא הכבד. מה עושים כאן...

סגולה פלאית מגלה לנו רבינו הקדוש: "טבילת מקוה מושיע מכל הצרות ח"ו ומטהר מכל הטומאות ומכל החטאים, כי מקוה ממשך דעת וחסד עליון מאד" (ליקוטי עצות, מקוה א. ע"פ ליקוטי מוהר"י, נו). סגולתה של טבילה לזכך את נפש האדם ולרוממה ולטהרה מצחנתה. כל החטאים הרי באים מהעדר הדעת, שכן "אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות" (סוטה ג), והטבילה במקוה ממשכה דעת וחסד עליון שמרחיקה ממנו את החטא. רבינו הקדוש מבאר שם שסגולתה פועלת גם נגד מי ש'הרבה לחטוא ח"ו עד שהוא מצוי בהסתרה שבתוך הסתרה ברוחניות, ולבו מגושם כל כך עד שכל הדרכים יערים נדמים לו למישור, ואף על פי כן המקוה יכולה להפוך את לבו ולעוררו לתשובה שלימה.

והטהרה הרוחנית הזאת ממשכה גם פלאות בגשמיות, וכפי שרבינו הקדוש ממשיך ומגלה שם: "על ידי טבילת מקוה הפרנסה נגקל, ונתבטל המחלוקת והכעס, וזוכה לשלום ולרחמנות ולדעת גדול, וזוכה לרפואה ולחיים ואריכות ימים" (ליקוטי עצות שם, ב).

בפרשתנו אנו לומדים על העונש המר שבא על דור המבול שהשחיתו והתעיבו מאד, הם פגמו בקדושה באופן נורא ומשום כך נמחו מן העולם, עמם נמחה גם כל היקום שכפי דברי חז"ל השחיתו גם הם דרכם. העולם התמלא ארס בעקבות חטאי בני אדם, ואפילו החיות והבהמות קלקלו, מלבד הדגים, וכפי שרש"י (בראשית ז, כב) מביא מחז"ל (סנהדרין קז) שהדגים שבים נותרו לפליטה ולא מתו.

מוהרנ"ת לומד מכך על גדולת מעלת הטבילה במקוה מים להמשכת הקדושה ותיקונה: "המים מטהרים מכל הטומאות, בפרט מפגמי הקדושה, כי הטבילה במקוה מים הוא תחוקון גדול מאד לפגם הקדושה". והוא מסביר: כל הפגמים באים מכח ההסתכלות הרעה של אומות העולם; השקפתם הטמאה על העולם גורמת להמשך אחר התאוות הבהמיות. לעונתם עומד כוחו של יוסף הצדיק שמסר נפשו על הקדושה, וזרעו נמשל לדגים שמכוסים ונעלמים במים ואין העין רעה' של העולם שולטת בהם. הטובל במקוה מעלים את עצמו בתוך המים ונכלל גם הוא בשמירה שהגנה על הדגים מפני השחתת העולם בימי המבול, כיון ששורש המים נמשכים מדעת וחסד עליון והם

'בוני המגדל' שבימינו

ויאמרו הכה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים
ונעשה לנו שם

בפרשתנו מסופר על 'בוני המגדל', אשר כפרו בהשם יתברך ואמרו "הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים".

והנה, עד היום הזה ישנם 'בוני המגדל', הכופרים במציאות ה' ורוצים להשליט את כפירתם בכל העולם. ומכונים בשם "הבוני החופשיים", וכפי שהיו ידועים בכינויים "פאר מסון" (כפי שנוכחים בדברי הב"ח בספרו בן יהוידע בברכות דף ה"ב, ובדברי החיד"א בספרו 'מגדל טוב' נזכרים בשם "פראנק מאסון").

וכפי שכותב מהר"ן בליקוטי הלכות: "כל בוני המגדל היו כופרים באמונת חידוש העולם שמשם היו כל טעויותיהם, אשר גם עתה כל הכופרים הגדולים נקראים על שמם פ"מ כידוע" (ליקוטי הלכות, בית הכנסת, ו.ט).

מזימותיהם השפלות - מאז ועד היום הזה - ידועים לידועי דבר, ואין כאן המקום לבארם. ה' יצילנו וימלטנו מהם, ויריב את ריבנו, וידין את דיננו, וינקום את נקמתנו, וישלם גמול לכל אויבי נפשנו.

האש שאינה שורפת!

וימת ה' על פני תרח אביו בארץ מולדתו באור
כשדים

בפסוק זה מרומז בתורה הניסיון של 'אור כשדים' שבו השליכו את אברהם אבינו לכבשן האש, וניצל משם בנס.

ועל ניסיון זה נאמר: "אתה הוא ה' האלקים אשר בחרת באברהם והוצאתו מאור כשדים ושמת שמו אברהם" (נחמיה ט, ז).

והסוד בזה הוא, שישיראל עם קדוש דבקים בה' אלקים אשר הוא, "אש אכלה הוא" - אשר על אש זו כתב הזוהר הקדוש "דאכלי כולא ושצי כולא" (= שאוכלת הכל ומכלה הכל) - ולא די שאינם נשרפים ונכלים מהאש הגדולה הזאת כמו אומות העולם, אלא אדרבא "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום" (וכמבאר ענין זה בליקוטי מוה"ר תורה מ"ט סעיף ז' ע"ש).

"וגם זהו בעצמו בחינת אברהם אבינו עליו השלום שנשלך לכבשן האש ויצא ח', והרן מת שם באותו אש", כי בעוד ששאר האומות נשרפים מהאש, הרי שאנו מקבלים ממנה חיות.

"זהו פירוש 'אתה הוא ה' האלקים אשר בחרת באברהם והוצאתו מאור כשדים', כי בזה שהוציאו מאור כשדים מכבשן האש בזה בחר בו, כי זה בחינת קדושת ישראל הנבחרים משבעים אומות, בחינת זוהר ואתם הדבקים בה' אלקיכם, שהם דבקים באש אוכלה, ואף על פי כן חיים כולכם היום, נמצא שעל ידי זה הנס שהצילו מכבשן האש שלא שלט בו האש, שזה בחינת ואתם הדבקים וכו', בזה הראה השם יתברך שבחר בו מכל האומות להיות דבוק בו, כי כולם אינם יכולים לדבק בו בגין דאכלי כולא ושצי כולא, רק אברהם וזרעו לבד, בבחינת ואתם הדבקים כנ"ל. וזהו 'אשר בחרת באברהם והוצאתו מאור כשדים', 'בחרת' דייקא, כי בזה שניצל מאש, שזה בחינת ואתם הדבקים וכו', בזה הוא מובחר מכל האומות" (ליקוטי הלכות, תוכנה ד, ה).

שאלה:

אנו עומדים כעת בסיומו של ירח האיתנים, ירח שהיה איתן ומלא במצוות וחגים בזה אחר זה, והנה חוזרים אל השגרה, חורף ארוך שמלבד חנוכה ופורים אין בו שום מועדים וחגים עד לחודש ניסן, והשנה יש לנו אף את חודש העיבור...

איני יודע אם שאלה זו נוגעת לרבים, אך אני כשלעצמי מרגיש קושי גדול עם ימי השגרה שאין בהם מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון, והייתי שמח לשמוע עצה טובה מתוך ספרי רבינו על זה.

בתודה למפרע, וייש"כ גדול על כל השאלות ותשובות הנפלאות.

תשובה:

הגנו שמחים לבשרך שבליקוטי מוה"ר תניינא תורה ט' ישנה עצה נפלאה איך להפוך יום חול רגיל ל"יום טוב", ולהמשיך שמחה של "ושמחת בחגך" ביום חול פשוט...

זהו לשון רבינו שם:

"על ידי זיעה טובה כגון כשמזיעין על ידי דבר שבקדושה, על ידי זה נעשה שמחה, בחינת 'ושמחת בחגך', בחינת שמחה של יום טוב. ולא דווקא יום טוב ממש, אלא כל יום שהוא בחינת טוב, נקרא 'יום טוב'... כי על ידי הזיעה יוצא הארס, שיש בהדמים העכורים, שהם הפילו אותו למשכב, חס ושלום, ואזי נשארין הדמים זכים. ואזי זוכה לשמחה, כי עיקר העצבות על ידי הטחול, שהוא עכירת הדמים... וזה אותיות 'זיעה' ראשי תיבות: "זה היום עשה לי", היינו בחינת שמחה של יום טוב, שנעשה על ידי זיעה טובה כנ"ל" (ליקוטי מוה"ר ח"ב, ד).

עצה מעניינת ומחודשת, כיצד לזכות לשמחת יום טוב ביום רגיל: להזיע זיעה של מצוה!

בדורנו המפונק לא אוהבים להזיע... משתדלים לא להתאמץ, ללמוד בנינוחות, וללגום בין פיסקה לחבירתה שתיה קרה. ואם על אף הכל החום עולה והזיעה ניגרת, מדליקים 'מזגן'...

כמו כן גם בשעת התפילה, או עשיית שאר מצוות ומעשים טובים, אנו משתדלים להקל מעל הגוף, ולא להטריחו יותר מדי, וכמובן לשמור עליו שלא יזיע חס ושלום...

אך מהר"ן, מתחנן בתפילתו לפני ה': "ותעזרני ותושיעני שאזכה לעשות כל המצוות וכל הדברים שבקדושה בכח גדול, עד שאזכה להזיע בשעת עשיית המצווה או הדבר שבקדושה... שנוכה להכניס כל כוחותינו בשעת עשיית כל מצוה ומצוה וכל דבר שהוא רצונך, עד שנוכה להזיע זיעה טובה".

זה בריא מאד לנשמה; הזיעה הקדושה מטרת את האדם

מעכירות הדמים שמצטבר בטחול, ומשחררת ממנו את העצבות והמרה שחורה.

הצדיקים האמיתיים שבכל הדורות, לא פחדו מזהיעה. הם הכניסו את כל כוחם בתורה ומצוות ומעשים טובים, התאמצו ויגעו, ואף הזיעו.

וכך מספר רבינו חיים וויטאל על מורו ורבו האר"י הקדוש:

"גם בענייני עסק ההלכה בעיון עם החברים, ראיתי למורי זלה"ה מתגבר כארי בכוח בעת שהיה עוסק בהלכה, עד שהיה נלאה ומזיע זיעה גדולה! ושאלתי את פיו: מדוע טורח כל כך? והשיב לי: כי הנה העיון, לשבר הקליפות שהם הקושיות שיש בהלכה ההיא, שאין מניחים לאדם להבין אותה. ולכן צריך האדם לטרוח ולהתיש כוחו אז, כי לכן נקראת התורה 'תושיה' שמתשת כחו של העוסק בה, ולכן ראוי לטרוח ולהתיש כוחו בהיותו עוסק בהלכה" (שער המצות, פרשת ואתחנן, ומובא גם בפרי עץ חיים, שער הנגהת הלימוד).

כמו כן, בעת ההכנות לשבת קודש, לא הזמינו 'משלוחים' ולא חיפשו דרכים לחסוך את היגיעה והזיעה. אדרבא, הם העריכו את הזיעה ושיבחו אותה עד מאד. וכך מובא בכתבי הקבלה:

"בערב שבת תכין הכל, והזיעה שאדם מזיע בצרכי שבת, במ הקב"ה מוחק כל עוונותיו כמו הדמעה, לכן צריך להטריח הרבה בשביל כבוד שבת" (מחברת הקודש, שער השבת). "אשרי מי שעמלו לכבוד שבת, שהזיעה היוצאת מגופו בכך מקפרת ומוחקת את העוונות שנשחות, כמו הדמעה לבעלי תשובה. דתניב 'כל יגיעי לא ימצאו לי עון אשר חטא', וכבר פירש בו זולתנו כי לא ימצאו בו מן הזדונות הנעשים כשגגות אלא מן הנעשים זכות" (כתבי הרמ"ע מפאנו, מאמר שבתות ה' מכת"י, חלק ב).

ולא רק בעת ההכנות לשבת קודש, אלא כל זיעה של מצוה יש בה תיקון גדול לפגמי האדם. וכדברי ה"משנת חסידים": "ולתקן עוון הקרי מועיל הזיעה אשר יזיע בעשיית המצות, כגון מצוה של מצוה, ונשיאות הארון בכתף לקבור המת, והדומה להם" (משנת חסידים, מסכת התשובה, פרק י משנה יב).

"כבר עברו כמה חדשים מחתונתך" - שח פעם בתמיהה אחד מעובדי ה' באומן לחברו - "ועדיין טליתך אינה ספוגה בזיעה, היא נראית חדשה. הייתכן?..."

אכן; על רבי שמואל אייזיק, תלמידו של רבינו, מסופר שהיה עומד בפנינת בית הכנסת, מליל ראשון של ראש השנה עד ליל שני ברצף, ולא יכלו לעמוד בסביבתו מרוב התלהבותו. וכשגמר פעם את תפילתו בליל שני, והתיר את חגורו, התפוררו בגדיו התחתונים מרוב זיעה וחום...

הבה נתחיל להזיע, וכך יפכו ימינו לחגים; ימים טובים, מלאי שמחה ואושר אמיתי!

פנינים מאירים ומחודשים מהחיים מלקטים מספרי גדולי הצדיקים וז"ע מתוך רשימותיו של הגר"ם שכנגד שליט"א אשר ציין ורשם לפניו לזיכרון.

לקט ספרי"ם

ספרי חסידות

האדם לעבוד את השי"ת גם בגשמיות, כמו אכילה וכל מיני גשמיות הארציות. וזה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ, שלא עבדו להשי"ת עם הגשמיות. וזה וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה, שלא היה בתוך הגשמיות שום קדושה כלל. כי השחית כל בשר דרכו על הארץ, פירוש, כל מה שעשו נשאר על הארץ ולא עלה למעלה להיות עושה הגשמיות בקדושה ובטהרה.

ליקוטי רמ"ל נח עמוד ז' לט-8

שעושה כבר, כמאמר חז"ל (ברכות ט, א) לא פסיק חוכא מפומיה כוליה יומא כשעשה מצוה, ובוודאי אין צריך טעם למאמר חז"ל כי דבריהם קדושים, מה שיש בזה לשמוח כל היום אם אדם זוכה לילך להיכל המלך יש לו תענוג.

ליקוטי רמ"ל בראשית עמוד ו' לט-7

לעבוד להשי"ת גם עם הגשמיות

וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה כי השחית כל בשר וגו' (בראשית, ו, ב). היינו שצריך

השמחה היא השמירה המעולה ביותר למחיון

אדם צריך לעשות לו שמירה מעולה שלא יברח ממנו השכל, זה המחשבה הטובה, היצר טוב, כמו שאדם צריך לעשות לו שמירה לשמור ממונו שלא יגנובו ממנו בהסיר לבו ועינו, ומכל שכן שצריך לשמור את שכלו בעבודת צורו וקונו מפני המקטרגים. ומה הוא השמירה, לפי עניות דעתי השמירה מעולה זה השמחה, לשמור תמיד במדות,

מלאכה ביום טוב לצורך נכרים וכדו'

לכם' ולא לנכרים

כתוב בתורה (שמות יב טו) "אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם", ודרשו חז"ל במסכת ביצה (כא): "לכם ולא לנכרים". זאת אומרת שאסור ליהודי ביום טוב לעשות מלאכה אוכל נפש בשביל גוי. וכן נפסק בשולחן ערוך (סי' תקי"ב ס"א) "אין מבשלים לצורך כותים ביום טוב".

בפוסקים אנו מוצאים חמשה אופנים בדיון יהודי שעושה מלאכה עבור גוי, ואלו הם:

א. מלאכה בחפץ המשותף ליהודי וגוי

חפץ מסוים השייך ליהודי וגוי בשותפות וצריכים לעשות מלאכה כדי להכשיר את החפץ בהנאה, מותר ליהודי לעשות את המלאכה, שהרי מבלעדי מלאכה זו לא היה היהודי יכול להנות ממנו ונמצא שעושה מלאכה רק עבור יהודי ולא עבור הגוי. ואם מחמת שותפות הגוי יש צורך להרבות במלאכה, חייבים לבטל את השותפות ולהתחלק כדי להפחית מהמלאכה. אמנם, אם מגיע תועלת לחלקו של היהודי על ידי עשיית המלאכה בשותפות, מותר גם להרבות במלאכה ואין צורך לבטל את השותפות.

לדוגמא: בהמה של גוי ויהודי משותף, מותר ליהודי לשחוט את הבהמה כדי לאכול ממנו כזית בשר מחלקו, שמבלעדי השחיטה אינו יכול הכזית בשר. ואפילו יש להם שני בהמות ורוצה היהודי לאכול מעט משניהם מותר לשחוט את שניהם ואין צריך להתחלק, כי כל בהמה יש לה טעם משונה ורוצה לטעום את הטוב והשמן (סימן תצח ס"א).

ב. מלאכה בחפצים המשותפים ליהודי וגוי

חפצים רבים הנמצאים ברכוש משותף של יהודי וגוי, וצריך לעשות עם כל חפץ מהם מלאכה בנפרד כדי להכשירו, אסור לעשות מלאכה בחפצים אלו, וצריך לבטל את השותפות ולחלק את החלק של הגוי בנפרד ואת החלק של היהודי בנפרד, ואז מותר לעשות מלאכה רק בחלקו של היהודי, ואסור לעשות מלאכה עם כל החפצים ביחד גם אם מגיע תועלת לחלקו של היהודי על ידי עשיית המלאכה בשותפות.

לדוגמא: אסור לאפות מבצק של יהודי וגוי כמויות של לחם, כדי שיהא לחם מיוחד לגוי ולחם מיוחד ליהודי, לפי לחם ולחם היא מלאכה בפני עצמה, ונמצא שמתעסק במלאכה מיוחדת עבור הגוי, וגם אם יש תועלת ליהודי שהלחם שלו נאפה יותר טוב כשנאפה עם עוד לחמים אסור. וצריך לחלק את הבצק לשנים ולאפות רק את החלק של היהודי (סי' תקפ"ו). ויש אוסרים אפילו לאפות לחם אחד גדול שיהא מספיק לגוי וליהודי ביחד, דמכל מקום מרובה במלאכות לצורך הגוי (שעה"צ סי' סקנ"ו וסי' תקי"ב סק"ח).

ג. מלאכה בחפץ של גוי עבור יהודי

נחלקו הפוסקים אם מותר לעשות מלאכה בחפץ השייך לגוי עבור יהודי, לדוגמא: לשחוט בהמה של גוי כדי לקנות ממנו בשר אחר

נטילת ידיים בגינה בשמיטה

מחשש שמא ישפך מים על הזרעים, דבאופן זה בודאי אינו נראה כמתכוין להשקות.

וכתב דמותר לשפוך מי שפונדז'ע לתוך צינור הביוב הביתי גם אם זה יוצא ונשפך לגינה, שהדבר מוכיח מצד עצמו שאין כוונתו להשקות את הצמחים רק לנקות את הבית. וכן מותר להפעיל מזגן בתוך הבית אף שמי המזגן יוצא ונשפך בגינה בחוץ. אבל אין לשפוך מי שפונדז'ע ישיר לגינה שלו, ואפילו דרך צינור גומי שאינו מחובר לבנין דבאופן זה אינו מוכיח שאין כוונתו להשקות את הצמחים.

ובספר **משמרת השביעית** (פ"ה ה"ה) החמיר על פי דעת התוספות (מו"ק יג. ד"ה וניטיבה, וע"י אגלי טל במלאכת חורש) שאסרו דבר שאין מתכוין בשביעית, שאין ליטול ידיים לתוך כירור מים שהמים יוצאים ונשפכים לגינתו, ואין להוריד את מי השפונדז'ע לתוך ניקוז היורד לגינתו אלא אם כן עירב בו חומרי ניקוי. ולדעתו לא הותר לעשות מלאכה באין מתכוין רק כשעושה שינוי בעצם צורת המלאכה [כמו הפעלת מזגן ה"ל], ואם עושה כדרך המלאכה אסור בכל אופן.

ובדרך **אמונה** (פ"א צ"ה ס"ק יח) הביא מעשה רב בשם **החזון איש** ז"ל שהיה ברז יוצא מביתו לחוף במקום צמחים שצמחו מעצמן וצויה לפנותו למקום שאינו צומח. וכתב שם שיש להחמיר שלא להוריד מים ללא חומרי ניקוי דרך המרזב לגינה, אף שאין מתכוין להשקות. ולא להפעיל מזגן, אם על ידי זה יטפטפו מימיו במקום שיש בו צמחים.

בשנת השמיטה אסור להשקות את הזרעים כדי להשיב אותם, כמבואר במשניות (שביעית פ"ב מ"ד) ובגמרא (מו"ק ב:) שהשקאת זרעים היא ממלאכות האסורות מדרבנן. והנה בהלכות שבת (ס"ו שלו ס"א) נפסק שאסור ליטול את הידים על הזרעים משום איסור חורש וזורע, והוסיף הרמ"א דלכן טוב שלא לאכול שבת בגינות אם משתמשים שם עם מים. ע"כ. ויש להסתפק האם דין זה נוהג גם במשך כל שנת השמיטה, שאסור ליטול את הידים לאכילה על זרעים, ושיש להחמיר שלא לאכול בגינות כדי שלא יפלו שם זרעים עם מים.

בספר **בית דוד על הלכות שביעית** (פ"ה ה"ב) פסק שמותר ליטול את הידים לצורך אכילה או לאחר יציאה מבית הכסא גם על הזרעים ואין בזה חשש. ויסודו בנוי על שיטת החזון איש (סי' יח סק"ו ד"ה ויש וסי' יט סק"א) דבשביעית לא נאסר לעשות מלאכה דרבנן רק באופן שמתכוין לעשות מלאכה כדי להשיב את הזרעים, אבל אם ניכר מפעולת המלאכה שאינו מתכוין כלל להשקאה, מותר אפילו אם זה גינה שלו והגינה משתבחת על ידי המים.

מאידך, בספר **חוט שני** (פ"א ה"י ס"ק לא) החמיר שלא ליטול ידיים על גבי צמחים, וכתב שצריך שיהא מוכח מצדם מעשה השפיכה שאין כוונתו להשקאת הצמחים, וכשנטול ידיים אין שינוי בעצם מעשה השפיכה ויתכן שמתכוין גם לנטילת ידיים וגם להשקאה. אך אין להחמיר מלאכול בגינות

אסור להזמין.

ודבר זה נוגע בכמה אופנים, לדוגמא: מי שיש לו עובד זר בבית וסועד מסעודות החג, וצריכים להכין ולחמם המאכלים גם עבורו; חוזר בתשובה שמזמין את המשפחה שלו לצורך החג שהם חילונים; ארגוני קירוב שמזמינים חילונים לסעודות החג וצריכים להזמין אוכל בעבורם; או אפילו סתם בעל מנינים אורחים שעורך סעודות החג לכל מי שרוצה וביניהם גם באים חילונים בדרגות שונות (באופן בראש השנה הדבר נפוץ מאוד!); בית מלון שחילונים באים להתארח שם וצריכים לחמם המאכלים גם בעבורם.

אופנים המותרים

עובד זר שבעל הבית מחוייב לספק לו מזון - כיון שאין הבעל הבית מחפש לכבדו במאכלים מיוחדים, אין חוששים שיעשה מלאכה בשבילו לבד, ומותר לו להשתתף בסעודות החג (משנ"ב סק"ט - מטעם זה אולי יש להתיר הכנסת אורחים ציבורית שאין מגיעים שם אנשים חשובים, ע"י פס"ת י"ד ס"ו סט סק"ג, ובשו"ת ס"ג משמע קצת דהיתר הוא משום דמזונותיו עליו, וע"י).

אורח גוי שבא מאליו בבית היהודי לאחר שכבר הכינו את כל המאכלים לצורך הסעודה, מותר ליתן לו לאכול, אבל אסור להפציר בו לאכול (סק"י) - והוא גם היתר במקום שהאורחים באים רק כשהסעודה מוכנת.

מותר לשלוח סעודת החג ביום טוב לגוי ולמומר, דכיון שאינו מזמינו בביתו אין חוששים שיעשה מלאכה מיוחדת עבורו. ואם צריך להרבות עוד תבשילים בשעה שמבשל לעצמו יש מחמירים, והכריע המשנה ברורה (סק"ד) דבמקום שיש חשש איבה והפסד מזון אפשר להקל.

יש אומרים שמותר להזמין גוי בביתו אם אומר לו קודם שמאכילו: 'אכול מה שיש כאן ולא נטריח לביצה לך עוד תבשילים' (ע"י משנ"ב סק"י ומאירי בכיפה כא). ואם נשבע הבעל הבית שלא יעשה עבור הגוי, נראה שיש להקל.

האחרונים כתבו עוד עצה, שהבעל הבית יתן את המאכלים במתנה לגוי קודם שיסעוד, דבאופן כזה נמצא שאינו מזמין את הגוי לאכול ממאכליו שהוא אוכל משל עצמו, ובזה האופן לא גזרו.

האחרונים האריכו בתשובותיהם אם מותר להזמין חילונים לכבוד החג לצורך קירוב רחוקים, והביאו כמה צדדים להקל: יש לדון בהרבה מהם שהם תינוקות שנשבו, ובפרט אלו שמתקרבים ליהדות ומתבשלים לחלל שבת בפני יהודים חרדים יתכן שאין דינם כמומרים (ע"י ש"פ סק"ו). ויש לצרף דעת הפוסקים שלא אסרו חז"ל להזמין מומרים לצורך סעודות החג (ע"י רשב"א ביצה כא: ור"ן).

די גילדענע נעכט

רבי נפתלי מנעמרוב (ג)

רבי נפתלי היה מקושר בכל לבו ונפשו לרבינו ז"ל, וכל ימי חייו הייתה שרשרת אחת של התקשרות והתדבקות בדרכי רבינו ז"ל, ובכל עת מצוא עמד בקשרי המערכה למען הדפסת ספרי רבינו ז"ל והגדלת שם רבינו ז"ל.

לעומתו, רבינו ז"ל החשיבו עד למאד, והרבה לספר בשבחיו. ונפרטם כאן אחת לאחת, וממנו נקח לעבוד את ה'.

הרי לנו שיחה, שבסימנה פנה רבינו לתלמידו רבי נפתלי בפרטיות, וזוהי:

אינו יודע כלל...

"ליל שבת נחמו תק"ע באומין אחר קידוש, אמר תורה מענין פשיטות, היינו מה שהוא לפעמים איש פשוט שקורין פראסטיק, שהוא מחיה עצמו אז בעת פשיטותו מהדרך שנסע לארץ ישראל. וביאר הענין, כמובא בספרינו בסמין ע"ח בליקוטי תניא עיי"ש. ואמר שאינו יודע כלל, ונשבע בשבת קודש, ואמר בזה הלשון 'אני נשבע בשבת קודש', היינו על ענין הנ"ל שהוא אינו יודע כלל עכשיו, ואחר כך אמר שהוא עתה ירא שקורין 'פרום' ושמח.

"אשרי כשזוכין לקפוץ ולדלג על כל המגיעות"

ואמר: אשרינו שהשם יתברך הטוב עמנו מאד, שזכינו לקדושת ישראל. ואמר שיש לו שמחה גדולה על שזכה להיות בארץ ישראל, כי כמה מניעות, וכמה בלבולים, וכמה מחשבות, וכמה עיכובים וסכסוכים היה לו על ענין הנסיעה לארץ ישראל, ומניעות מחמת ממון, והוא קפץ על כולם וגמר העובדא בשלימות שהיה בארץ ישראל. ואמר: זה אני מאמין וגם אני יודע הרבה בענין זה, שכל התנועות, וכל המחשבות, וכל מיני העובדות, עשויין בשביל איזה עובדא שבקדושה, אין שום תנועה ולא שום מחשבה נאבדת כלל. והכל נגרש למעלה לטובה, אשרי כשזוכין לקפוץ ולדלג על כל המגיעות, וזוכין לגמר ולעשות איזה עובדא טובה.

"נפתלי! וואס האבן מיר זיך צו שעמען?!"

והיה אז בשמחה גדולה, וגער בר' נפתלי על שהיה בוש קצת לנגן אז, ואמר: מה יש לנו להתבייש, כל העולם לא נברא אלא בשבילנו. **נפתלי, וואס האבן מיר זיך צו שעמען** [= מה לנו להתבייש] בשבילנו נברא העולם, והיה אז בשמחה מאד" (חיי מוהר"ן סי' רט"ז).

ראיית עתידות בתורתו של רבינו

רבי נפתלי זכה לראות עתידות בדברי תורתו של רבינו ז"ל, והבין מתוך התורה שאמר רבינו בליל שבת בראשית תק"ע שהרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב נסתלק לבית עולמו.

וכפי שמספר מוהרנ"ת:

"בתוך כך הלכתי אנה ואנה, וגזכרתי הלא הסתלקות הצדיק הנ"ל מרומז בתורתו הק' שגילה בליל שבת קודש, כי הזכיר שם מענין הסתלקות והעלמת הפאר וכו', וכבר ידענו שהצדיק הנ"ל נקרא אצלו 'פאר'. וגם דייקא בלילה הזאת שמעתי מפיו הק' שמהתורה שלו יכולין לידע עתידות, מכל שכן שיכולין למצוא בה מה שכבר נעשה בעולם כנ"ל. ותיכף נתחזקתי בדעתי שהדבר אמת, והלכתי ודיברתי עם חברי ר' נפתלי, ותיכף הקדים עצמו ואמר: **בואי מבואר הסתלקותו בתורתו של רבינו בליל שבת זה**" (ימי מוהרנ"ת ח"א אות ל"ט).

וכפי שאכן שח רבינו ואמר אותם הימים:

"התורה שלי גדולה מאד. והיא כולה רוח הקודש, ויכולין לידע ממנה עתידות, שמי שיטה עצמו ויאזין ויקשיב התורה שלי יכול לידע עתידות שיהיה. ואין צריך לומר אחר כך שכשעשין הדברים בעולם שאז יכולין בוודאי למצוא הכל בתוך התורה שלי ולראות ולהבין שהכל מבאר בתוך התורה שנאמרה כבר" (שיחות הר"ן אות קצ"ו, עיי"ש באריכות).

נערך ע"י הרה"ח רבי נחמי שווארצין שליט"א בעמח"ס 'אוצרות עלים לתורתו'.

כיום רח"ל במלכות הטכנולוגיה, וכמה צריכים אנו לבכות עליהם באמירת 'תיקון חצות'. ואל תתנו דמי לו עד יכונן ועד ישים את ירושלים תהילה בארץ.

ברם, כגון דא מיבעי למודעי, שהפסוק "כָּל יָרוּם יַעֲשֶׂה כְּדָעַת" נאמר גם על ענין חצות, שיש להיזהר שהדבר לא יבוא על חשבון בני הבית, וגם לא יהרוס את סדריו וסדרי לימודיו הקבועים.

זכרתי ימים מקדם, כשהייתי מקורב אל הרה"ח רבי שמואל שפירא זצ"ל, ואף למדתי עמו את הספר "ליקוטי מוהר"ן" בחברותא, בעיקר לאחר סעודת ליל שבת. לימודו היה עם 'ברען' לוטה, ומלא בעיון בלומדות ובעומק רב. ורבות למדתי ממנו בימים זוהרים אלו.

לילות שלמים היה רבי שמואל מבלה בכותל המערבי, טרם נכבש; לא היה חצות לילה שהחסיר להיות במקום קדוש זה! זוכרני כי פעם אחת, כשישב על הארץ למרגלות הכותל, ואמר 'תיקון חצות', נשכו עקרב ארסי. יומיים שכב בביתו ולא הלך לרופא, וביום השלישי חזר למקומו הקבוע בכותל - - -

אחר שהשתקע בשכונת קטמון הייתי יוצא אתו לפעמים לשדה, להתבודדות בחצות לילה. ואז סיפר לי שבדרך-כלל ילדיו מתעוררים בלילות. "את עבודת הלילה לקחתי על עצמי" - אמר - "כשאני נמצא בבית, האישה איננה צריכה לקום לילדים!"

גסי, הרה"ח רבי נתנאל תפלינסקי זצ"ל היה שכנו. מרוב עניות, רק דופן אחת של עץ הפרידה בין שתי הדירות. באחד הלילות בחצות, צדו עיניו של ר' נתנאל את הנעשה אצל משפחת שפירא, כיצד רבי שמואל יושב ליד השולחן, תינוק אחד על ידו, כשהוא מחזיק לו את הבקבוק בפיו, ברגלו אחת הוא מגלגל עגלת תינוק אנה ואנה, ותוך כדי כך הוא אומר תיקון חצות...

וממנו יראו וילמדו!

העצה היעוצה למתחילים שיעשו עבודתם בהדרגה, כגון לקום בחצות כל ערב ראש-חודש, או בכל ליל שישי, ואחר חצות לעסוק בתורה בערך שעה אחת, ואם מרגישים חיות ויכולת יותר, מה טוב.

שמעתי מהרה"ח רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל בפירושו, שאצל אנ"ש לא דיברו מעולם עם בחורים לומר 'תיקון חצות' על חשבון סדרי השיבה, רק כשהיו ימי עת רצון או בליל שישי וכדו', שאז היה הזדמנות לקום חצות. וכפי שאכן יעץ רבי לוי יצחק לאברך אחד, שרצה לבטל שיעור בגמרא בגלל שרצה לקום בחצות, ואמר לו: "אין מוזתרים על דף גמרא בשביל חצות", אלא תראה לקום באופן שאין זה מפריע. וכלל זה תקף, כמובן, גם אצל בחורי הישיבות.

כלכל, מי שאין באפשרותו להישאר ער עד תפילת שחרית, יכול לחזור ולישון אחרי אמירת 'תיקון חצות'. וכך נהג הגרי"ח זוננפלד.

יודעני מאחד מאנ"ש שלא היה בכוחו לקום חצות, אך כשהיו ילדיו הקטנים מתעוררים בבכיה באמצע הלילה, היה קם להרגיעם ואז נשאר כבר לומר את התיקון ורק אח"כ שב להשלים את שינתו. **אבי זצ"ל** אמר לו פעם בצחות: "אתה זוכה לעשות 'תיקון רחל'ע", "תיקון פינגאלע"...

אמירת 'תיקון חצות' הוא אחד מהתיקונים הגדולים לנפש. ויש להשתדל שאמירת החצות תביא את האדם לידי דבקות והשתוקקות; להשתוקק אל השי"ת, ולהשתוקק לבית המקדש, שעל ידי בניינו במהרה בימינו יהיה בנין לכל מוחות בני ישראל, שהרי חורבן בית המקדש הוא חורבן כל המוחות, ומובן מכך עד כמה מועילה אמירת 'תיקון חצות' לתקן כל מוח ונפש.

ושמעתי מהרה"ח רבי בנימין זאב חשין זצ"ל, שמובא שאלו שיש להם השתוקקות לחצות, אינם מתים מהעולם ללא תיקונם בזה העולם, ולא יצטרכו לחזור אליו שוב בגלגול!

והטעם פשוט, כי כאשר מתאבל על החורבן ומצפה לגאולה שלימה ולגילוי כבוד שמים בהעולם - הינו מראה שפנימיות נפשו מקושרת לתכלית הבריאה, דהיינו השראת השכינה בעולם, ובהשתוקקותו עושה תיקוני השכינה ותיקון כל הבריאה, ובדאי שגם תיקון האדם הפרטי נכלל בזה.

רבינו הק' אומר בליקוטי מוהר"ן (תניא תורה קא) שבעת אמירת תיקון חצות צריך האדם לכיין על מיריות חורבן הגלות הפרטית, היינו שיתמרמר ויכאב את כאב עיונותיו. וכלשונו הק': "שעל ידי אמירת תיקון חצות יכולין לפרש שיחתו את כל אשר עם לבבו כמו על ידי התבודדות. כי מסתמא אין אומרים חצות על העבר, ועיקר אמירת חצות הוא על מה שנעשה עכשיו עם האדם, וכשיאמר חצות בבחינה זו, יכולין למצוא כל אשר עם לבבו בתוך אמירת חצות".

המוח הוא הבית המקדש של האדם, כמו שאמר פעם **רביה"ק למוהרנ"ת זי"ע** שכשיצחק בחצות את הפיוט: "עַל הַיְכָלִי אֲבָכָה יוֹמָם וְלַיְלָה" - יכוון על "היכלי" דייקא, היינו על המוח שלו עצמו, על הבית המקדש שלו. ומובא (על שיחות הר"ן סי' רסח) שרבינו ביטא זאת בניגון של חצות, שיבכה ויאמר: "איכה נחרב האולם ונהרס יסוד העולם", ובאותה עת יכוין על הבית המקדש שלו, על מוחו שהוא בבחינת בית המקדש, מקום השראת השכינה, וכמובא (באלישיך הפטרת תרומה) על הפסוק (שמות כ"ח) "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" - בתוך כל אחד ואחד, ומי שיש בו דעה, כאילו נבנה בית המקדש בימיו (ברכות ז"ג), היינו שאם יש בדעת האדם אמונה שהורה שיש אלקים בקרבו, הרי הוא בבחינת בית המקדש ממש, והשכינה שורה עליו. ואם ח"ו המוח מרוקן מאמונה, מרוקן מאלוקות, הרי מוחו הוא מדבר שמם ונחשים ועקרבים יש בו, והרי זה חורבן עולם, תוהו ובוהו וחושך. וכשבוכה ואומר בעת תיקון חצות "ונהרס יסוד העולם" יכוין על חורבן עולמו הפרטי, וכן בכל אמירת החצות והקינות שהם תיקון הבריאה - אם מכיין על עצמו הרי זה גם תיקון הבריאה, שהרי כל אדם הוא חלק מהבריאה, ואם חרב חלק זה, היה זה חורבן בבריאה, ועל כך עליו לקונן ולהתמרמר, ולתקן חורבן זה.

ברכת מוהל טוב
התורה
די יעקב מאיר שכטער שליט"א
התורה ר' נתן יצחק שכטער שליט"א
ולתורה ר' עקיב יחזקאל ורמתייט שליט"א
הלל הינס בני חיים שליט"א
המורה יוסף חיים שליט"א
לשעל תורה ומצוות
יהודי שיהיה לגדול לתורה לתופה
ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה

<p>ברכת מוהל טוב לתורה ר' שמעון חיים ענטל שליט"א הלל הינס בני חיים שליט"א לשעל תורה ומצוות יהודי שיהיה לגדול לתורה לתופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מוהל טוב לתורה ר' אלישען פוקס שליט"א הלל הינס בני חיים שליט"א לשעל תורה ומצוות יהודי שיהיה לגדול לתורה לתופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מוהל טוב לתורה ר' אהרן אהרן ענפלי שליט"א הלל הינס בני חיים שליט"א לשעל תורה ומצוות יהודי שיהיה לגדול לתורה לתופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מוהל טוב לתורה ר' נתן אריעלי שליט"א הלל הינס בני חיים שליט"א לשעל תורה ומצוות יהודי שיהיה לגדול לתורה לתופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מוהל טוב לתורה ר' אריאל בלום שליט"א הלל הינס בני חיים שליט"א לשעל תורה ומצוות יהודי שיהיה לגדול לתורה לתופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מוהל טוב לתורה ר' יעקב יחזקאל ורמתייט שליט"א הלל הינס בני חיים שליט"א לשעל תורה ומצוות יהודי שיהיה לגדול לתורה לתופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>
--	--	--	---	---	--